

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu să înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primeșc.
Abonamentele să plătesc înainte.

De minune!

Unguri lucrează în ruptul capului ca de milleniu să poată pregăti la Budapesta lucruri de minune de frumoase și înălțătoare pentru ei, dar toate semnele arată că sfotările lor o să ducă la unsfîrșit în acel fel „de minune“, cum Românul înțelege când zice cuiva:

Te făcuși — de minune!

Ca să nu credă cineva că numai aşa din încăpătinare românească vorbim cam în batjocură despre o muncă aşa mare și scumpă a Ungurilor, vom da două pilde.

Neputinciosi de-a arată lumii lucrări măestre făcute de oamenii lor însăși, pecum li s-ar sedea, ei au trimis pe Pulszky să le cumpere de prin țările bogate în mari măestri, tablouri și statue frumoase, pe cari să le pue spre vedere lumii ce va veni. Pulszky să dus în Italia și să dat pe cheftuite și să îndrăgit de-o femeie frumoasă, cu care a mâncat multime de bani, ear' când la cumpărat, a luat lucruri de nimic plătite cu sume grozave, de rîde lumea de Unguri de toți, pentru atâtă »pricepere« în prețuirea lucrurilor de artă. Era în Italia un muzeu cu tablouri, numit „Scarpa“, muzeu cam de-a doua, a treia mână. Cei ce-l aveau, l-au îmbiat prin toată Europa de vînzare pentru 100,000 franci. (50,000 fl.) Si n'au căpătat pe el pe tot atâtă. Au ajuns să-l liciteze. La licitație s'a dus și Pulszky și a pus pe femeea ce ajunsese a-l purta de nas, se liciteze în locul lui. Aceea, înțeleasă să vede cu licitorii, a dat pe un singur

chip din acel muzeu, 130,000 franci! Chipul nu e vrednic nici 25,000. Așa și cu altele: a trimis Pulszky la întregi de pânze și chipuri cioplite, nește lucruri slabe, care numai admirate nu pot fi de pricepători în ale artei, cel mult de cutare »fodros Pista bácsi« de pe Alföld. Ear după ce-a mâncaț 400,000 fl. prin țările streine și și-a procopis nația și milleniul cu astfel de lucruri, Pulszky zice: sunt nebun, dați-mă la casa de nebuni, că bine încă am trăit destul!

Las' că, repetăm, li să sedea Ungurilor să iasă la un astfel de prilegiu, în fața lumii numai cu lucrări făcute de oameni de-ai lor, căci ce pot Italienii și Francezii, o știe lumea, și ea ar voi să vadă la această mare sérbare »națională maghiară« ce pot dar' ei, Maghiarii?

Inchipue-ți acum expoziția de tablouri de milleniu. Ce-o să zică pricepătorii în fața ei, dacă nu aceea că: intr'adevăr e — de minune!

Altă pildă.

Au plănit Unguri să zidească de milleniu un sat în Budapesta, care să fie un mic chip al mestecăturii de popoare din țară. O uliță a satului e »strada maghiară«, alta e „a naționalităților.“ În asta din urmă e căte-o casă românească, alta slovacească, alta sérbească, alta ruteană, și aşa mai departe, fie-care cu toate cele de lipsă unei curți.

Casa românească, făcută la Sălașul-de-sus, are pe lângă ea o șură cu grăduri, o cocină, cotarcă și fântână. A costat de tot 3800 fl.

In această casă vor fi între altele, tinetă-vă rîsul, de puteți, iubiți ceti-

tori, — cinci păpuși mari, îmbrăcate în feluri porturi românești din comitat!

Sărăcă sérbare de milleniu! Este aceasta oare intr'adevăr o „sérbătoare“, a țării, precum foile ungurești o spun zilnic?

O, nu! De-ar fi sérbătoare a țării, adecață a tuturor popoarelor, n'ar fi lipsă să pui tu păpuși în casele făcute după chipul celor a nemaghiarilor, că am avea doar' și noi Români pe cine și cu ce trimit acolo, cinci Româncușe cu ochii vii, care să-și arate portul și frumetea în fața lumii streine, și tot aşa ar trimite și Slovacii și Sérbi și alte neamuri.

Așa însă, Unguri dovedesc ei însiși lumii streine, că de dragi îi au pe ei celealte popoare din țară, că sunt nevoiți să facă păpuși ca se arate ce fel de ființe vii mai sunt în țara aceasta, afară de neamul cu pinteni!

Si lumea streină vîzând aceasta, va trebui să-și zică iarăși, negreșit, că i-să arătat un lucru — de minune!

Si câte alte încă, lucruri tot în acest fel de minune, va fi dat lumii să vadă în Budapesta la milleniu, și dacă și noi ne vom face cum să cade datoria în față acestei sérbari forțate și neadevărate, și cu noi alătura și frații nostri Sérbi și Slovaci, — străinătatea întorcându-se dela milleniu unguresc își va zice negreșit:

Cu adeverat de minune sunt toate ce acolo am vîzut: și stările din Pesta, și expoziția, și satul millenar și, mai ales, stările în țara însăși!

Si nu fără cuvînt va judeca lumea aşa despre o țară cîrmuită cum a noastră e cîrmuită!

Hrană sufletească.

Cu multă placere ne luăm astăzi voe să vorbim earășii cetitorilor nostri ceva despre prea folositoarea întreprindere a d-lor Carol Müller din București, ca editor, și Dumitru Stănescu, ca conducător al „Bibliotecii pentru toți“.

Cu bine începînd, această publicație a străduit și străduește spre tot mai bine, și intr'adevăr ea e pe calea unui avînt neașteptat de îmbucurător.

În anul dintâi a scos de sub tipar 26 de volume, despre cari am vorbit, (vezi Nr. 51 din »Revista Orăștiei« de anul trecut). De astă-dată vom vorbi pe scurt despre cărțile apărute în anul al doilea, Nr. 26 încoace.

Nr. 26 e: „Din biografiile oamenilor celebri“, traducere după felurî scriitori străini de Dumitru Stănescu. O carte aceasta de mare folos mai ales pentru tineri, studenți, și altii, cuprinzînd în schițe scurte, date ce te fac cunoscut cu 25 de bărbați mari ai lumii: scriitori, filozofi, pictori, oratori, sculptori etc. și dela vre-o 15 ne dă și fotografii lor. E prea ieftină această cărticică cu 16 cr. cu cătă se vinde și ea ca și celealte toate!

Nr. 27: „Antichitatea greacă“ de Mähoffy, traducere de L. T., un volum prețios

INSERTIUNILE:

Un sir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr. Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt și trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic în Orăștie (Szászvár).

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Din ziarul unei dame.

Eram numai o găscuță
În rochiile vișinii,
Nu 'ncetase mama bine
Să mi dea încă jucării,

Și faceam atâtea, Doamne!
Bătă nu mai cuteza
Să mă lase până la școală
Să merg macar singurea,

Căci cu-o brajii foc de rumeni
Și din ochi țisnind văpăi
În veneam încunguriată
De un cărd de țangălăi!

Și-apoi vai de bătă pace
Pe unde ceata mea trecea:
Răsună piața! însă
Mai ales de gura mea!..

Fără stîmpăr, cu 'nfocații
„Curtezani“ mă zbeguiam,
Mă dam roată printre dînsii,
Si rideam, și i nebuneam!...

*
Stol iubit de zile bune
De-abia mai zărite 'n zare,
Cum vă departați de mine
Tot mai mult și tot mai tare!

Între voi și între mine
Un nor des parcă să lasă
Ce vederii mi v'ascunde
Și fatal mereu să 'ndeasă.

Se pot, brațele mi-aș tinde
Să vă prind și-aduc pe loc,
Să vă mai trădesc odătă
Dulci, nebune, cu noroc...

Dar' cum clipa ce-am scăpat'o
Nu să 'ntoarce înapoi,
Mă trezesc cu ochii 'n lacrimi
Gândind, zile dragi, la voi...;

Ioan Moța.

ce ne face cu de-aménuntul cunoscut vechiul popor grec, odinioară atât de mare și tare. Aflăm aci aménunte despre care era caracterul grecilor peste tot; cum era făcut un oraș al lor, cum o casă, care era viața Grecilor în familie, creșterea, robii, negoțul, înmormântarea, religia, legile, calendarul, și alte multe, — lucruri foarte bune să le stim și de lipsă mai ales tinerilor studenți, dela care să cere să aibă cunoștință despre popoare. In cărticica asta le află pe scurt și îndesate toate.

Nr. 28, 29, 30, 31, 32 și 33, cu-

prind la un loc, întreagă lucrarea literară a unia dintre cei mai mari scriitori poporali români, alii Ioan Creangă. Care cărtură român umblă cătușă de cătă în ale cetitorului, n'a auzit de acest nume ori nu s'a întâlnit cu el prin vre-un călindar, prin vr'o foaie, și întâlnindu-l, care n'a rămas incântat de felul plin de duch și veselie cum dînsul scrie! Trebuie intr'adevăr să ne bucurăm ca de lucru mare că putem avea scrierile acestui literat, pe lângă prețuri așa mici, cum ni-le îmbie »Biblioteca pentru toți!« Lucrarea lui Creangă stă din două părți: una, aduceră aminte din copilărie, a doua: Povesti. Făcea până acum două volume ce costau vre-o 5 fl. — acum le poți avea pe toate la un loc (toate șase broșurele) cu 96 cr., dar' pot fi cumpărate și singuratice, cu căte 16 cr.

al lor alai! Petrecă-și ei de ei, noi n'avem de ce ne bucură!, etc.

Ear' în articolul de anul nou (Nr. 1 din estan al „Revistei“), am zis:

„Anul viitor, pe pragul căruia stăm, este mai ales un an, care ne chină cu glas tare la grele opintiri și cheltuieli de puteri. E anul mileniului unguresc cu care vom avea încă mult și greu de lucru!“

Acestea, domnilor dela »Tribuna«, noi le scriam în zilele când D-voastră vă certați ca la ușă — parlamentului unguresc, și când acum v'am auzit făgăduind oare-cum »oficios« că să va pune la cale manifestație bărbătească în fața mileniului, noi ne-am bucurat cu adevărat, căci făgăduința asta era tocmai după așteptarea și dorința noastră.

E aşadar cel puțin lucru urât să scrieți cum ati scris, că bucuria noastră ar fi »fărișism«.

Noi atât de orbiți de patimă nu suntem ca pentru cuvântul că în unele privințe nu ne-am fi înțeleghend, să nu vă sprigini nimici atunci când v'am vedeau punând la cale lucherii bune.

Da, repetăm că dorim din inimă să vedem acea manifestație pusă la cale și dusă în deplinire cu multă bărbătie! Să mai adăugem la asta o dorință nouă, și anume: noi dorim tare, căci făgăduința asta frumoasă, să nu cumva să rămână numai — făgăduință!

Alegările nouă

dela

Dobra, Petroșeni și — Ilia.

A trecut și această a doua probă! Sfîrșitul ei peste tot luat, e mulțumitor, întrucât în două din cercurile numite, au ieșit scoși din urnă tot atât români cât și de rândul trecut. Am fost mulțumiți cu reușita din rândul trecut, suntem și cu aceea din rândul acesta.

Numai într-un cerc, dorințele drepte ale Românilor celor buni, au suferit înfrângere: în cercul Iliei. Aceasta ne miră. De rândul trecut Ilia era pe care o puneam mereu în frunte, căci la Ilia ieșise o listă curată românească: 4 Români din cei mai buni, — de astă-dată Ilia trebuie să o punem mai apoi ca Dobra și Petroșenii, căci aci sfîrșitul a fost mult mai slab pentru noi, decât de rândul trecut. În rândul trecut reușiseră 4 Români neatârnători, care intrând în congregație ar fi vorbit cum inima le-ar fi dictat, căci n'aveau nici un cuvânt de-a să teme de încruntarea sprâncenelor solgăbiraelor ori altor „mari“ bidigăii, — în rândul acesta a reușit 1 Român

neatârnător, unul atârnător (notar) și doi Unguri!

Adecă față de trecut am perdu doi membri în congregație.

Lăsăm să urmeze scrisorile ce am primit despre aceste alegeri.

Eată-le:

Alegerea dela Dobra.

Dobra, 9 Febr. 1896.

D-le Redactor,

Este cunoscut sfîrșitul alegerii dintăi în cercul nostru: reușiseră 5 Români, și 1 străin. Protestată fiind alegerea, și nimică, noi ne-am pregătit de a 2 alegere cu nădejde că să fie curățită și de cel 1 străin. Am ținut o consfătuire în loc cu inteligență de aici, apoi a doua cu inteligență din cerc. S'a hotărât înălțarea ori cărui străin!

Așa am intrat în luptă. President acuma: Ács Sándor din Ilia și protopreitorul Goro de față.

Notarii nostri și primarii au făcut ce au putut pentru mai mari lor, dar' nu prea.

Ei candidase 3 străini: pe Goro, Höhn și Mikse. În dimineață alegerei slabise la unul: Goro.

Presidentul s'a purtat cinstiț, tot așa și Goro, dar' nu așa vr'o 2 scriitorasi, cari apucând țedulele dela alegători ștergeau un nume și scriau pe Goro. Să între mulți sunt și unii mai slabii de inger, care credeau că nu e bine să se strice cu mai marii notarilor români, buni și ei, căci i-ar putea delătura și înlocui cu alții, unguri, mai răi. Astfel ca prin pene a reeșit și acum Goro. Aleși dar' sunt în cercul Dobrei: 1. Dr. L. Petric 2. Aron Muntean 3. Iosif Petroviciu 4. Ioan Morar, preot 5. I. Sârb și 6. Goro Ede. Vorbă scurtă: Am reușit destul de bine.

Laudă merită: bravii economi Aron Muntean, Nicolae Criste a Iluții, din Dobra — apoi Gostăștii din Lăpușnic, și Roșcanenii!

De osândit peste tot: nestătornicia unor bărbăti, cari nu fac politică cinstiță. Fac gură unde nu trebuie și intră în tușă unde ar trebui să dea pept! — Caractere ne trebuie între inteligenți, apoi poporul e bun.

— Totodată am înțeles că foarte mulți îndrepățiti alegători au fost sterși din lista pro 1896 — anul alegerei de deputați dietali.

Nu s-au publicat liste, și așa nici n'au putut reclama!

Cluburile naționale ar trebui înființate pretutindină și apoi aceste să se intereseze de liste, să nu rămână fruntașii românilor ne-luată în liste.

Cu deosebire preoții și învățătorii sunt scoși din liste! d. e. din Brăznic, Lăpușnic etc.

Mulți au încercat să-si scrie aducerile aminte din copilărie, dar' ca Creangă nimeni nu i-a isbutit, de el nu te mai saturi să-i cetești; și mulți au scris povești, dar' pe Creangă earășii nimeni nu l-a putut nici urma decum întrece, în felul cum el scrie. Totul la el e plin de duch și veselie, par că ascultă pe un unchiaș iștet și neîntrecut de sagalnic, povestindu-ți strengării cari de cari mai desfăștoare.

Rugăm pe cetitorii „Revistei Orășiei“ să cumpere aceste cărticele, și-i încredințăm că vor fi prea mulțumiți de ele!

Nr. 34: „Istoric“ de Ionescu-Gion, cu portretul autorului. E un volum ce cuprinde trei lucrări istorice scoase pe ales din scrierile istorice ale d-lui Ionescu-Gion, un scriitor istoric dintre cei mai tineri și mai buni ai noștri. Cele trei lucrări din volumul de care vorbim sunt: »Dacia Caterinei a II-a«, »O incercare de colonisare în Tara-Românească« și »Nicolae P. Mavrogheni«, toate trei foarte de interes.

Nr. 35: „La gura sobei“ snoave și basme de Dumitru Stănescu, cu portretul autorului. Un volum earășii dintre cele mai bune ale »Bibliotecii pentru toți«. Dl D. Stănescu e un povestitor popular dintre cei mai buni ai noștri și singur în felul seu. Scrie scurt și de trece repede dela o întâmplare la alta, fără,

Alegerea dela Ilia.

Itia, 10 Febr. n. 1896.

D-le Redactor,

Precăt am fost de glorioși la alegerea din toamnă pentru congregație, pe atât suntem de învinși acum la a doua alegere. De unde vine asta? De acolo că neîntelegeri sunt sus, neîntelegeri jos! Toți oamenii pricepători sunt puși pe găduri de lucrurile întemperate la Sibiu între »fruntași«. Multă întrebă că de aceea s'au luptat și au suferit șicanări pentru ei, ca acum de acestea să ne facă? Nu să mai interesează oamenii noștri de nimic. Să serbează mileniul de către contrarii noștri, noi însă și în nădejdea ce am mai avut o nu ne mai vine a crede, ci suntem amărți și necăjiți până dincolo!

Iși va trage sama odată acela care dând cu pumnul în masă a făcut să sară în laturi toti cari erau de mult la masă?

Certele domnilor de sus au avut urmarea să aici jos la noi, arătându-să în nepăsarea de acum la a doua alegere pentru membrii la congregație. Era odată o soaie pe care fiște-care român abia apucă să capete, și îți părea că nu te slugăresc ochii precum ai voi să o cetești, dar' acum numai cu silă o mai primești. Acolo aveam noi dată linia de ținută și anume așa după-cum noi simțim, și toți ne străduiam ca într'acolo să tindem unde ea ne arată. Acum însă s'au schimbat oamenii, și cu ei și lucherile!

Nu eu le spun acestea, d-le Redactor, ci suntem numai vorbe și păreri amare, auzite din gura obștei celei mari, cu prilegiul alegătorilor de care vă scriu.

In toamnă am reușit cu o listă curată națională, acum la a doua alegere nu! Acum ne-au scos ohii contrarii noștri punând numai pe iubitul nostru protopop, dar' și pe densus mai mult de silă decât de voe bună

Las' că multă slabiciune au arătat de astă-dată mulți dintre ai noștri, cari lăsându-și conștiința acasă, au venit și au votat contra noastră. Intre ei chiar unii învățători și preoți.

Au venit 201 alegători însă cei mai mulți n'au fost de folos. Aceștia n'au pus în urnă pe acei membri cari eşind învingători să-i apere cu vrednicie în congregație ci au votat pentru pretorul Höhn Károly, postarul Fekete Aladár și notarul Simeon Dragomir.

Să au ieșit aceștia aleși cu majoritate de numai 1 vot, și române: un vot!

N'au lipsit din partea oficiantilor nici amenințările și înfricările. Să stie din »Revista Orășiei« ce încurcătură era să fie de nu eram noi cu grigiă. S'au luat apoi cu toții dela notar la notar, spunându-le și făcând căte știu ei. Până și pe proprietarul mare sărb, Csernovits din Zám, l'au adus la alegere. Oamenii aceștia nici rău s'au chinuit în săptămâna din

urmă, ca în agonia morții! Si după atâtă sforțare, au reușit cu — i vot!

Ne-a durat tare loviturile venite dela a noștri. Nu pot tăcea ticăloșile unor oameni. Trebuie să numesc persoane, ca Partenie Dehel Mihai Cărmăzan, Iosif Popescu, toți învățători. Era să uit pe dl Cioran din Branișca, despre care mi-i greu să mai zic chiar și rău. A fost și un popă între cei rătăciți, care nu mai știi că ce o să se aleagă de capul lui.

Apoi loviturile venite dela notarii »români« erau ne dor. Un Lăcătuș care ne roagă să-l alegem pe la sinoade și congrese, sau acum în ușă și punea cu sila în mână alegătorilor sedule contrare nouă.

Unde e apoi și »fiul meu Iuliu« recte Nándra Gyula? Cum ai cutesat, iubitule, să lovești cu bastonul peste picioare pe bătrânu preot din Sîrbi pentru că n'a băgat țedula ce i-ai dat-o?

Vrednici de laudă și români buni au fost d-ni: Oltean, Nicolau Iuga, isteț învățător, d-nii preoți din Branișca și din Câmpuri, învățătorii Popoviciu, Pîrvu, Olariu, Rusu și alții cari îmi vor ierta dacă am trecut cu vederea. Deasemenea preoții din notariatele Vălișoara și Căinel, cari să ierte că nu-i scriu aci, căci nu le știu numele.

Dar' cu toate sforțările, slabă victorie au secerat la Ilia — cu un vot!

Ei nu mă semnez cu numele »Delean« ca să fie prepusul tot asupra părintelui Budou — pentru ce de altfel îl pismuesc, ci mă semnez cu cinste:

Un roman.

Alegerea dela Petroșeni.

Despre alegerea dela Petroșeni aflăm următoarele:

Duminică nainte de ziua alegerii, protopreitorul Buda Károly a poftit la sine pe cățiva însă la o consfătuire, și anume pe domnii Stefan Radic, protopop gr.-cat. și Avram Stanca, adm. protop. gr.-or. V. Dombora notar, din partea Românilor, apoi pe d-nii Barcsay Árpád, Andreics János, dir. minelor de cărbuni, și Goro Ferenc, din partea Maghiarilor.

În această consfătuire (întâia consfătuire de acest fel la care au fost poftiți și fruntașii Români), după mai multe desbatări s'a ajuns la încheierea unei buneinvoeli (pact) în înțelesul căreia, din cei cinci membri ce aveau să se aleagă, să fie trei Români și doi Unguri.

S'au statorit persoanele ce să fie alese, d-nii: V. Dombora, not., Basiliu Socol, preot (Livezeni), Isidor Saturn, preot (Merisor), Români, apoi Andreics János (Sârb de neam) și Matyásowsky József.

Aceștia au și reușit ca aleși.

Noi între împrejurările sociale și culturale între cari trăim, suntem mulțumiți cu acest sfîrșit.

Nr. 39: „Povestea vorbilă“ de Anton Pan, parte a III-a (partea I e sub Nr. 16, a II-a sub 25 ai »Bibliotecii«). Scrisorile pline de înțelepciune și de povăjuri spre bine ale lui Pan erau mult cercate și-neaflate. Acum le avem. Să ne folosim de prilegiul le să și dăm în mâna tuturor ce știu căci. Sunt pagine de aur toate paginile acestor scrisori.

Nr. 40: „De prin veacuri“, de Carmen Sylva, Regina României. E volumul al II-lea, sub același titlu (întâiul e sub Nr. 7.) și e un volum ce face, ca și celalalt, multă onoare »Bibliotecii pentru toți« și celor ce îl au pe masă. Sunt lucrări mărunte scoase mai ales din istorie și înfrumusețate foarte de bogata fantasie a autoarei. Aflăm aci: „Fiiica lui Decebal“, „Dragomira“, „Constantin Brâncovean“ „Petru Cercel“, „Căderea Vidinului“ și altele, totatătea lucrări ce ne privesc și plac.

Nr. 41: „Cele dintăi noțiuni asupra științelor“ de Huxley, membru al societății regale din Londra, traducere.

Eată în câteva cuvinte, ce putem afla în »Biblioteca pentru toți«.

După cea mai bună a noastră părere, aci așa cetitorul o hrana sufletească cum mai bună nu să poate dori: desfăștătoare și în același timp spre bine povăuitoare. Să cine oare nu dorește să poată da astfel de

hrană sufletului seu? Acum o poate avea fiecare om cu carte, căt de sărac, să nu peardă dar' vremea și prilegiul.

Pentru popor noi recomandăm anume cărtile de sub numerii: 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36 și 39. Acestea sunt toate scrisice așa că fiecare țaran să le înțeleagă. Celelalte, bune și ele, sunt scrise în limba literară înaltă, ne-principuță de popor.

Coplești de multe năcasuri, noi nu le vom simți așa de greu, dacă ne vom ști căuta și desfăștări nemateriale, și astfel de desfăștări plăcute, reccoroare oare-cum, aflăm în cărticele de care am vorbit.

Piccolo.

Si dacă...

Si dacă 'n mândre primăveri
Cresc flori mirosoitoare,
E că pământul e scăldat
În sfântul foc de soare!

Viata noastră e un vis
Ear' omul visătorul,
De vrei un dulce vis să ai
Nutrește 'n pept amorul!

Numai iubirea sinceră
Si sfântă fericște, —
De vrei ferice să trăești
Copilă, dar', iubește!

Emiliu Sabo.

Sprișinitori ai Jidanului.

Sibot, la 10 Febr., 1896

D-le Redactor,

Vineri în 7 l c. având subscrisul ceva de lucru în comuna Balomir, trecând prin ea am văzut o mulțime de cară cu peatră și cu cărămida trăgând în curtea jidanolui Klein. Un locitor 'mi-a spus că Jidanul voește să facă o sură și un magazin pentru bucate și altele. Am întrebat apoi de le plătește bine la cei ce îl ajută? 'Mi-a răspuns că nu, nimic nu le plătește, ci numai așa în clacă și lucră, pentru că pe unii și împrumută cu banii eară altora le dă beatură pe așteptare. Adeca, pe lângă folosul ce-l trage din cămătaria cea mare, că dă bani cu percente foarte urcate, mai ia și — clacă!

Am înțeles anume, că el împrumută de băncile celei mari jidovești bani cu 6% (șeasă la sută) apoi le dă la oameni mai săracuți chiar și cu 30%. și nu numai în aceea comună dar și în cele vecine, care toate sărăcesc stoașe în acest chip.

Durere că poporul nostru deși este pișcat și supt până la inimă de aceste lipitori veninoase, totuși nu se deșteaptă ear' când să va deștepta *va fi prea tarziu!* După ce cu locitorul acesta am mai vorbit multe lucruri bune, spre folosul poporului, m'am dus de-a dreptul la casa preotului N. Suciu, ca și mai bine să pot lumina despre celea auzite. Acolo mergând am aflat și pe alte persoane cinstite din comuna aceea care asemenea erau măhnite uitându-se la locitorilor cum să făcea iobagi la Iuda! 'Mi-a spus și acelea persoane că prelângă toate întrepunerile lor ca se nu se ducă la Jidan să se închine lui, totuși sunt unele suflete slabe și neprincipioare care nu vreau se înțeleagă învățatura conducerilor lor! Si acest perciunat apoi văzând că o parte de oameni îl ascultă, să silește în ruptul capului ca și pe alte suflete să le tragă pe partea sa, ca astfel în urmă să poată a-și bate joc și de conducătorii poporului! Înțelegând acestea am vrut se însemn pe toți accia, cari s'au făcut *iobagi* Jidanului, și să-i dau la gazete să-i stie lumea toată, dar 'mi-am stâmpărat încă mânia asupra lor, în credința că de azi încolo nu s'or mai face slugă la Iuda. Ear' dacă totuși nu să vor feri de cuibul acestui jidan, și voi pune și cu numele prin foi, pentru ca să se stie.

Rugăm și noi din parte-ne pe Români buni din Sibot să stărue cu sfatul și cu îndemnul pe lângă cei-ce încă nu se pot desbăra de Jidanul, să-l părăsească pe el, și să se ajută ei creștinii între sine, căci cu mult mai bine le e și lor și viței noastre românești peste tot.

Doar' numai n'om mai fi și azi iobagi la căți trași-împinși cari sunt veniți printre noi nu de dragul nostru, ca să ne facă bine, ci ca să folosească neștiința noastră și să ne stoarcă bine!

Răzbunare urită.

Seliste, 12 Febr. 1896.

Onorată Redacțiune,

Multe patimi s'au deslăunit acum cu așa zisă „crisă” și mai multe încă ațijate ard în spuză. Aderenții „Tribunei nouă” sănătușe rezbune cu tărie tot ce vre-o dată i-a agitat contra adversarilor lor.

In 6 Februarie eram mai mulți însă la amicul nostru Dr. Ioan Radu în Brad. De odată numai ne pomenim, că întră proprietarul cuartirului, dl N. Obădău, și poftind la o parte pe dl Dr. I. Radu și zice: „d-le doctor, ce vrea dl German, că veni tocmai acum aici și-mi zise să grigesc, că la mine în casă d-voastră tineți „adunări politice” și faceți nu stiu ce scriitori. Or să vie cu jandarmii aici dacă nu vă provoac să vă împrăștiați! Eu nu stiu ce jandarmi ar putea porunci că în quartierul d-tale să nu vie cine voește să vorbească cu d-ta, și să faci în urmă, ce vrei în quartier!”

Dela dl Obădău, I. German s'a dus la pretură și a înaintat o scrisoare.

Nu trecu nici o oară după aceasta și ofișerul gendarmăriei din Brad și sosii. Spusă că pe temeiul unei denunțări, făcute la pretură are poruncă să vadă dacă aici să ţin adunări secrete și să fac ceva scrisori contrare statului.

I s'a pus la îndemnă să cerceteze. A căutat ce aflat mai cu îndemnă și a dus cu sine, neînteleghând ce e, bilanțul societății „Crișana” pe 1895, care însă îndată l'a trimis iarăși napoi.

Vezi bine neavând ce, n'a descoperit nimic precum nădăduia I. German.

Judece ori-cine de ce e vrednic dară un astfel de denunțant!

Și un așa individ mai are încă obrazul și întărișa pe la redacțiunile „Tribunei” și „Telegrafului Român” ca „apărător al intereselor românești în Zarand” și corespondent „cinstit”?

„Cum nu vă tu Tepeș-Doamne?”

Cu deosebită stimă

Nicoae Păcurariu.

CORESPONDENȚĂ

Balul din Dobra.

Dobra, 11 Febr. 1896.

Domnule Redactor,

Balul din Dobra dat la 27 Ianuarie v. de către d-nii Dr. Laurențiu Petric, Iosif Petrovici și Adam Leșnican în folosul bisericiei gr.-or. din Dobra, a reușit peste toată așteptarea! Sala dela hotelul »Husariu« s'a dovedit și de astă-dată, mult prea mică chiar și numai pentru publicul mai ales din Dobra și jur.

Toate petrecerile din Dobra sunt renunțate pentru bunațelegere și vioiciune, de care totdeauna publicul e înșuflit. Balul acesta a întrecut chiar pe altele și în privința aceasta. S'au jucat toate patru cadrele în cea mai frumoasă ordine și cu deosebită acurateță.

In paușă, la mezuță noaptei, s'a întins masa în mijlocul salei, la care întreg publicul s'a asezat ca într'o familie. S'au ținut și vorbiri, anume: Părintele Ioan Sărbu a vorbit în onoarea damelor, Dr. Petric pentru publicul ce-a luat parte; Simeon Dragomir pentru d-nii arangeri și stimabilele lor soții etc.

Petrecerea a durat până dimineață.

Din drăgălașa cunună a damelor am putut însemna pe următoarele: doamnele Dr. Petric, Iosif Petrovici, Adam Leșnican, Ioan Moldovan, Iosif Herbay, George Herbay, Iuliu Tig, Moisescu, Ioan Herbay, Criste, Oprean, Muntean, Iustina Moldovan (Dobra), Petroviciu (Lapugiu), Popoviciu (Făget), Ogorean (Soborsin) Hrianka, Solomon Löbl, Ignácz Löbl, Halpern, Rignat (Dobra), Kemény (Dobra), Dragomir (Gurasada), Stoica, — apoi d-șoarele: Herbay, Tobias, Sindea (Roșcani), Petrovici (Dobra), surorile Kemény, Löbl, Borbáth Anna (Gurasada), surorile Hits (Abucea).

Cer iertare dela amabilele doamne și domnișoare, a căror nume nu le-am putut însemna.

EI.

Teatru în Cugir.

Cugir, 12 Febr. n. 1896.

D-le Redactor,

Rar ni să dă nouă sătenilor căte un prilegiu să ne mai uităm batăr pe căte-o clipă două năcasurile zilnice și să ne simțim și noi într-o stare mai plăcută, mai desfăștată. Așa un prilegiu ni s'a dat nouă Cugirenilor în seara de 2 Februarie st. n. când diletanții din Cugir în edificiul școalei grădiniștești au jucat piesa teatrală „Cinel Cinel”, de V. Aleșandri. Sala era îndesuță de public atât din loc cât și din jur.

Predarea piesei a reușit peste așteptare! Publicul a fost foarte mulțumit cu ce s'a putut vedea și din apausele ce urmau după toate scenele, să dovedea aceasta. Diletanții au fost următorii: Sandu boer (dl P. Nicoară), Smaranda nepoata boerului (d-șoara Iustina Stefanescu), Tincuța pretina Smaranditei (d-na Nicoara), Florica (d-șoara Valeria Crișan), Graur fior boeresc (dl V. Recean), țărani și

terance. Intreg jocul piesei numai spre landă le poate slugi diletanților și ar fi de dorit că mai des să ne desfășeze cu astfel de producții teatrale. După producțione a urmat joc până în zori de zi, când apoi publicul s'a depărtat ducând cu sine plăcute aducerii amintite.

Un participant.

NOUTĂȚI

In temniță. O nouă jertfa a arătării însuflețirei sale pentru osândii în procesul Memorandumului, își ispășește astăzi acest „păcat”. E dl Ion Herlea lui Ilie din Vinerea, care după osânda dela Cluj a trimis o scrisoare de alipire și felicitare către osândii. Tribunalul din Deva l'a osândit pentru aceasta la **trei luni temniță ordinată**. Bravul țaran a primit cu nepăsare osânda, și din ziua de Tăarea capului sfântului Ioan, din ziua numelui său, a intrat în tremuță din Deva. Iti dorim să scapi în pace și sănătos, iubit frate, din inchisoarea pe care o suferi!

*

Răspuns. Privitor la întrebarea pusă nouă, că oare bine ar fi să se învoiască comunele noastre cu banca de *asigurare de foc* ce stăpânește vrea să o facă în părțile acestea, dăm așa sfat hotărât comunei noastre, să nu să învoiască *cu ele, să respingă și intră în acea povărsie*, căci nu e poporului insușit de nici un folos! Folosul l'ar trage ear' alții, ce numai de durerile poporului n'au grigă! Reprezentanțele comunelor în acest înțeles să hotărască la întrebarea ce li s'a pus în privință asta.

Convocare. On. membrii a societății de lectură rom. din loc, sunt prin aceasta poștiți la „adunarea generală” ordinată, ce să se țină Duminecă în 23 Februarie a. c. st. n. la 4 oare p. m. în localitatea societății. Program: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Raportul comitetului. 3. Censurare și aprobarea raportului pro 1895. 4. Aprobarea preliminarului pro 1896. 5. Alegerea funcționarilor. 6. Evenimentul desbaterei altor propunerii.

Orăștie, la 5 Februarie 1896.

Dr. I. Mihu m. p., N. Vilt m. p.,

președinte, notar.

*

Petrecere. Suboficerii batalionului 1 din reg de infanterie 62, din loc, arangează la 22 Febr. n. o petrecere cu joc în sala otelului „Széchenyi”. Pot lua parte numai cei invitați. Începutul la 8 seara.

*

Petrecere în Oravița-montană. Reuniunea română de cântări și muzică din Oravița-mont. a arangiat Joi la 1/13 Februarie 1896 în sala otelului »Coroana Ung.« de acolo, o petrecere cu joc împreună cu concert și teatru.

*

Serata literară în Caransebeș. Societatea de lectură „Ioan Popasu” a teologilor și pedagogilor gr.-or. din Caransebeș, dă o „Serată literară”, în ziua de Trei-Ierarchi, (30 Ianuarie st. v.) la hotel: »Pomul verde«. Începutul 7½ ore seara. Pentru comitet: Iosif Birta, secretar Iancu I. Stan, v.-președinte. Venitul curat e destinat pentru fondul Societății și al elevilor bolnavi.

*

O — „poesie”. In numărul său de Marti „Tribuna”, vorbind despre cei ce nu mai au putere dar' mai ales vœ, a mai scris întrânsa, începe cu următoarea declamație:

„Pești scoși din plinul mării pe uscat, se zbat, să svârcolească. Astfel ni se par și cei ce scoși din plinul mării naționale, dela „Tribuna”, au ajuns pe uscatul „Revistei Orăștiei”..

Dragă poetă al „Tribunei”, dar' tare ai scrierii aci, voind să-ți arăți puterea fantasiei. Ai făcut pasul dela sublim la... dăianism.

*

„Viețea” prețioasa revistă literară din București, condusă de poetul Al. Vlăhiță și care apare în fiecare Duminecă, are în numărul său 37, cel mai nou, următorul cuprins bogat și bun:

• Noroc, nuvelă de Al. Vlăhiță; • Ispita poesie de G. Coșbuc; • Un măestru și un discipol, critica criticiei lui M. Dragomirescu asupra criticielor lui Maiorescu; • Artiștii poesie de St. O. Iosif; • Inseparabili poesie de Radu D. Rosetti; • Măruntișuri politice critica a felului de a face politică în Tară; • Fiți tari poesie de C. Sandu; • Apostolul poesie de Petofi tradusă de St. O. Iosif; • Liniștea mării poesie de M. Anghel, etc.

Precum să poate vedea, un cuprins bogat: literatură, critică literară, critică politică, critică socială, etc. lucrare toate de scriitori cu talent. Noi recomandăm iubitorilor de literatură această revistă, ca fiind foarte bună.

Familia foaie literară și beletristică ce apare de 32 ani în Oradea-mare sub con-

cerea d-lui Iosif Vulcan, are în numărul său 4, cel mai nou, următorul cuprins: »Alesandru Dumas fils«, cu portretul; »Resplata« de P. O. Boca; »Deputatul nostru« comedie în 3 acte de Gr. Mărănceanu; »Inimă« poesie de Elena din Ardeal; »Pe ghiață« tablou; »Poiana somnoroasă« legenda de Irving, tradusă de Dr. T.; »Că astăzi« poesie de Enea P. Botă; »Îngrășarea anomală« de Dr. I. Poenariu; »Descântece de mărit« culese din popor; Salon; Literatură și arte; Noutăți etc.

Declarațiune.

În numărul 8 al „Tribunei” sub titlu »Celebrități necunoscute«, cineva din Zarand defaimă și în privința stării sociale și ținutei românești, pe d-nii Dr. I. Radu, N. Pop și N. Păcurariu, din privilegiul consulației dela Brașov.

Pentru lămurire, subscrissii declarăm, că cunoaștem pe numiții domni de bărbati cu poziție socială respectată, aleși membri la congregațiunea comitatensă și în toate corporațiunile noastre locale, tineri cari și în viață privată și în afaceri naționale românești, totdeuna și-au împlinit datoria cu zel și lăpădare de sine.

Solidari cu ei, ne esprimăm cele mai serioase îngrijirile cu privire la desbinările urmate dela secvestrarea «Institutului tipografic» și a ziarelor »Tribuna« și »Foaia Poporului«, proprietate a noastră a tuturora.

Corespondentul „Tribunei” a fost deci condus la denunțările sale de impulsuri cu totul străine causei politice, cu care să maschează!

Zarand, Ianuarie 1896.

Savu Stănilă m. p., preot-capelan în Ribița; Simeon Băcilla m. p., preot în Ormindea; George Drăgan m. p., preot în Băița; Ioan Roman m. p., preot gr.-or. în Luncoiu-de-sus; Avram Glava m. p., învățător în Dealu-mare; Ioan Câmplean m. p., preot în Rovina; Gavril Borza m. p., preot Dupăpătra; Aron Faur m. p., preot în Potingani; Andron Bogdan m. p., ales preot în Terețel; E Pop m. p., măestru; Toma Otel m. p., măestru; Aron Radu m. p., măestru; Ioan Stanciu m. p.; Petru Costea m. p., măestru; N. Faur m. p., măestru; George Feier m. p., măestru; Dumitru Suciu m. p., măestru; P. Rimbaș m. p., comptabil; Ioan Fugătă m. p., preot în Luncoiu-de-jos; Alexandru Draia m. p., din Criștor; Ioan Drămbărean m. p., măestru; Petru Cioran m. p., Costea Nicolae m. p., măestru; Avisalon Feier m. p., măestru; George Mihet m. p., măestru; Nicolae German m. p., măestru; Constantin Costin m. p., măestru; George

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍ, SOCIETATE PE ACȚII

Nr. 5/1896.

(282) 2—2

CONVOCARE.

Domnii acționari ai societății, se invită, în virtutea §-lui 18 al statutelor, la a X-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Orăștie la 20 Februarie 1896 st. n. la 2 oare după amiazi în sala cea mare din casa proprie (Piața-mare Nr. 2), cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul anual a Direcției.	7. Alegerea comitetului de supraveghiere pe un nou per-
2. Raportul comitetului de supraveghiere.	iod de 3 ani
3. Decisiune asupra compturilor anuale.	8. Eventuale propunerile făcute în temeiul § 28 din statute.
4. Împărțirea profitului curat.	9. Exmiterea alor 2 acționari, pentru verificarea procesului
5. Fixarea prețului biletelor de prezență pentru anul viitor.	verbal, încheiat în adunarea generală.
6. Alegerea alor 2 membri în Direcție	

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunare, sunt poftiți să depune acțiile și documentele de plenipotență la cassa institutului cel mult până la 19 Februarie a. c. st. n. 12 oare antemeridiane.

Din ședința plenară a direcției institutului, ținută la 11 Ianuarie 1896 st. n.

Iosif de Orbonas m. p.,
președinte.

Dr. Ioan Mihu m. p.,
director-executiv.

CONTUL BILANȚULUI.

ACTIVE:	PASIVE:
Cassa în numărăt	7.842 03
Efecte publice	40.537 10
Efectele fondului de pensiune	9.760 09
Efectele fondului de zidire	1.000 —
Împrumuturi pe cambii cu giranți	410.317 68
Împrumuturi pe cambii cu acop. hip.	208.635 62
Imprumuturi pe hipotece	167.837 43
Imprumuturi pe obligațiuni cu covenți	128.808 45
Imprumuturi pe efecte publice	770 —
Realități	32.778 fl. 82 cr.
după amortisare	163 « 82 «
Mobiliar	604 fl. 80 cr.
după amortisare	60 « 48 «
Diverse conturi debitoare și interese restante	19.627 27
	1,028.294 99
	1,028.294 99

CONTUL PROFITULUI ȘI PERDERILOR.

SPSE:	VENITE:
Interese:	
pentru fondul de rezervă	2.239 fl. 96 cr.
« depunerile spre fructificare	30.976 « 25 «
« cambii reescomptate	14.138 « 97 «
Spese:	
a) salarii și marce de prezență	7.348 fl. 30 cr.
b) chirie, porto, tipărituri, diverse	1.748 « 18 «
Contribuții:	
directă	3.952 fl. 99 cr.
de 10% la int. de dep. și comp. de timb.	3.249 « 34 «
Amortisare:	
din realități	163 fl. 82 cr.
din mobiliar	60 « 48 «
Profit curat	21.513 58
	85.391 87
	474 82
	39 11
	2.333 64
	85.391 87

Orăștie la 31 Decembrie 1895.

Iosif de Orbonas m. p.,
membru în direcție.

Nicolau Vlad m. p.,
membru în direcție.

Dr. Ioan Mihu m. p.,
director executiv.

Nicolau Vilt m. p.,
prim-comptabil.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă.

Orăștie, la 31 Ianuarie 1896.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Constantin Baicu m. p.

Ioan Lazaru m. p.

Ioan Branga m. p.

Cine a provocat criza „Tribunei“?

Arad, 10 Febr. n. 1896.

In felul cum s'a resolvat »crisa« „Tribunei“ mă simt dispensat de a menagia susceptibilitățile personale, și dator sunt față cu cauza și cu partidul național, ca franc și deschis să vorbesc. Cele ce voiu expune pentru lămurirea chestiunii, nu sunt simple bănueli, sunt *convinceri* întemeiate pe fapte.

Criza a isbucnit în mod latent din temnița Seghedinului și a devenit acută și inevitabilă după *pelerinagiul comitetului național* la ministrul Bánffy. Ea se prezinta ca provocată de către dl T. L. Albini, care ca proprietar »fictiv« era acusat și bănuit că răvnește la avere străină. Acum însă după ce dl Albini a cedat, și »averea națională« s'a asigurat în forma cea mai mulțumitoare pe seama *adereratului proprietar* după cum afirmă „Tribuna“, este evident că nu motive de economie națională, ci motive curat politice sunt, care au provocat criza „Tribunei“ și criza în sinul comitetului.

Prin actul de cesiune dela dl T. L. Albini, legalizat cu notarul public, dl Dr. Rațiu s'a făcut proprietar și stăpân absolut pe Institutul tipografic cu „Tribuna“ și „Foaia Poporului.“ Dar această avere națională este ea acum mai asigurată pentru națiune, ca mai nainte?

Dacă dl Dr. Rațiu proceda din intenția, ca să asigureze averea partidului național, atunci ce interes avea d-sa să se îngădească în contra acelor membri, cari ca „bărbați de încredere ai partidului“ au drept ca să fie ascultați și să se rostească și ei în afacerile, care privesc interesele partidului?

La conferința din 15 Nov. a. tr. dl Dr. Rațiu ne invitase pe toți membrii vechi și suplinitori ai comitetului, dar după ce a văzut că eu nu me unesc în păreri cu d-sa asupra modului de asigurare a averei naționale, a găsit cu cale ca să nu mă mai invite nici pe mine nici pe ceilalți membri suplinitori la „consultările confidențiale“.

Acest procedeu ar fi suficientă probă că *între pelerinagiul la ministrul Bánffy și criza „Tribunei“ există nex causal, și în urmăre, criza nu putea fi rezolvată, decât conform dorinței și insistenței d-lui Dr. Rațiu.*

Comitetul întemeiat, prin prezentarea sa, după eliberare, la ministrii maghiari, a lucrat în contra hotărîrilor conferinței naționale din 1892, care declară expres în conclusele sale, că *nu numai față cu regimul, ci și față cu toți factorii parlamentari și-a perdit încrederea*. Ce a cauzat dar' dl Rațiu la ministrii unguri? La întrebarea aceasta ne dau răspuns clarificator comunicatele ziarelor maghiare reproduse și în ziarele românești „Gazeta Transilvanie“ și „Drepitatea“.

„Magyar Hirlap“ scria din incidentul eliberării »prisonerilor statului« următoarele:

»Deschiderea porților închisorii din Seghedin și Văț, este totodată *deschiderea unui nou drum în chestiunea română.... Nu scrutarea contrarietăților, nu căutarea unghiușelor, ci afarea punctelor de atingere, în cari se ne în-*

felegem unii cu alții: sunt principiile care în fine să vădă a învinge.....» Ori căt s'ar pără de caracteristic: *politica lui Bánffy s'a realizat aici, și acum totul merge într'o alvie din cele mai corecte și eată acum și aceia, cari până aci s'au nisuit a crea greutăți, ei însăși își dau sîrguina și ușura situaționea... «Durează că numai cu prețul suferinței au trebuit să ajungă la adevăr, că numai pedeapsa i-a învețat respect...»*

Un comunicat a lui »Pester Lloyd« ce-l găsesc tot în »Gazeta« care pretinde »o urgentă lămurire« asupra lui, — este și mai explicit. Eată:

»Tribuna« și soții ei anunță, că Români grațiați, mai ales d-nii Lucaciu, Rațiu și Coroianu, își vor continua și după grațiere activitatea lor agitatorică pe baza de până acum și cu mijloacele de până acum, și să nisuesc a reduce vizita lui Coroianu la ministrul președinte Bánffy la un incident personal, care n'ar avea nici o însenmătate politică. După toată probabilitatea însă, pasul acesta al ambilor conducători ai Românilor are mai mare însenmătate, decât un simplu act de curtuosie. Dacă Lucaciu și Coroianu cu visita lor la ministrul președinte și-ar fi privit acțiunea ca finită, atunci n'ar fi rămas timp mai îndelungat în Budapesta, unde ei — după cum o știm din isvorul cel mai autentic — de repetite ori au venit în atingere cu conducătorul secțiunii naționalităților, consilierul de secție Ieszenszky. Atât Lucaciu cât și Coroianu au visitat pe consilierul de secție, și au conversat cu el timp mai îndelungat. Avem destul motiv de a susține, că aceste conversări s'au referit la atitudinea numitelor persoane, care pe viitor cu greu va fi atât de intransigentă, ca și cum a fost până acum. N'ar fi un lucru nedibaciu, dacă ministrului președinte i-ar fi succed de a îmblânzi puțin pe amândoi agitatorii, și de a-i îndupla să ia o atitudine mai conciliantă.

Acstea comunicate le reproduc după »Gazeta Transilvanie« nrri 199 și 217 din anul trecut. Rendurile subliniate sunt tot astfel și în »Gazetă«.

Crisa »Tribunei« și felul cum ea s'a rezolvat ne dovedește, că presa maghiară era bine informată când susținea că *politica lui Bánffy a deschis un nou drum în chestiunea română*.

V. Mangra.

Speranțele Ungurilor.

Luni în 3 Faur, va să zică îndată după ședința comitetului național, »Magyar Ujság« ziar guvernamental, spunea că dl Dr. Rațiu a avut noroc, căci »a pus mâna pe „Tribuna“ (a ki a Tribuna rátté kezét); acelaș ziar avertisa că Bánffy nu va „glumi“, dacă să va încerca o reînviere a conferențelor naționale și conchidea că un rezultat feeric în tot casul poate avea „crisa“:

»conducerea politică a Românilor o pot lua **moderati** în mâna lor.« Reușirea acestora este în primul rând un interes al poporului român; pe noi — scria numitul ziar maghiar — numai într'atâta ne interesează, întrucât domnia moderatilor însemnează căderea spiritului „revoluționar“, și pe lângă recunoașterea

nocondiționată a stărilor legale, poate însenmna și unirea între Români și Unguri.

Eată explicațione, care să dă din partea guvernului „crisei“! Explicațione aceasta „Tribuna“ pentru ce a trecut-o cu vederea?

„Tribuna“ însenmnează, din potrivă, cu placere apropierile moderatilor, adeca și „Dreptății“ de „Tribuna“.

Ziarele maghiare dau ca pozitivă știrea că aceste două zare române vor fusiona! Si nimeni nu desminte știrea. Acest sunt să aude și printre actualii „mari și tari“ dela „Tribuna“; și în Sibiul nu-i nici un secret că oamenii de încredere ai moderatilor sunt azi intimii „Tribunei“.

Nici un fapt nu desminte pe organul guvernamental și multe fapte îl confirmă.

Este firesc, ca oamenii care s'au pus în serviciul acestor idei „moderate“, se fie luati de-adreptul în apărare de organe cunoscute ca direct guvernamentale. »Hermannstädtler Zeitung« care din capul locului a avut rolul de combatant contra »Tribuniștilor«, a scris la 2 Faur un entrefilet în care își exprimă mirarea pentru ce »Kronstädter Zeitung« a susținut pe oamenii care zi de zi »executau cel puțin un metropolit ori un episcop« (sunt apărăți deci Metropolitul Miron și Episcopul Szabó!), care voiau »ridicarea uniunii Ardealului cu Ungaria« voință ce nu să poate pune în consonanță cu »stările legale« etc. etc. Guvernamentalul din Sibiul spune oposiționalui din Brașov că luând în apărare pe »tribuniști«, a dat o probă de neînțelepciune politică, de naivitate, și alte defecte ale oamenilor din opoziție. Aceștia nu înțeleg că-i bine ce un guvernamental crede că-i bine; nu înțeleg că aici este rău a face o criză ca a »Tribunei« și prin urmare ei trebuie combătuți de guvernamental...

»Tribuna« de azi ce zice la acest fel de *advocați ai sei?*

Ei nu pot fi ignoranți, căci îi vede și-i aude toată lumea!

Pe de-asupra vine acum »Pesti Napló« din 7 Faur și scrie un articol foarte eloquent pentru speranțele, pe care »crisa« le-a trezit în cercurile guvernamentale. »Pesti Napló« dorește anume, ca Români să fie dotați că mai curând cu un *partid român guvernamental-maghiar și crede că timpul e sosit!*

Vocile acestea merită să fie scoase la iveală. Înaintea noastră ar fi trebuit ca »Tribuna« să se ocupe cu ele în cel mai categoric și mai oficios stil posibil. Nici o enunțare de acest fel nu ar trebui să fie trecută cu vedere. Pentru că noi ar trebui să fim lămuiri și — cerem lămuriri »Tribunei!« Cerem să apreciez aceste voci și să nu evite chestiuni la a căror lămurire multă lume ține.

Câteva întrebări.

In numărul dela 4 Februarie n. »Tribuna« spune că »crisa s'a terminat...

Știrea este de natură a înveseli pe aderenții sinceri ai partidului național. Pentru că întradevăr, cele petrecute și mai ales cele scrise, în »Tribuna« cea nouă — pusese lumea pe griji.

Omul politic are să cerceteze însă causele care au produs crisa și să căntărească remedii aduse — dacă, peste tot, s'au adus remedii! — întru lecuirea crisei, pentru ca să poată rămâne linisit asupra unei afaceri, care a produs atâtă sensație.

Ean' să vedem și noi, ce să facă pentru sanarea răului?

Eată ce:

În ședința dela 1 Februarie „propietatea națională“, „Institutul Tipografic“ și foile sale, au fost trecute de comitet în proprietatea d-lui Dr. Ioan Rațiu. În loc de dl Albini, avem deci pe dl Dr. Ioan Rațiu proprietar fictiv.

Atâtă era dară toată durerea națională și toată îngrijarea?

Ba nu, să mai facă ceva.

Comitetul a încuviințat destituirea d-lui Albini din conducător al administrației averii naționale, și a d-lui Bogdan-Duică din redacție, și a hotărât recomarea mea la foile de unde dl Dr. Rațiu m'a scos cu poliția, unde însă eu n'am să mai reîntrui.

Dar' dacă numai atâtă fusese răul, că peste lefuri dispunea Albini, ear' că în redacție scria și Bogdan-Duică, atunci de ce campania prin toate foile chiar și după ce Albini a fost delăturat prin sequestru dela „Institut“ și după ce noi am fost scosi din redacție prin forță publică?

De ce organul ajuns la discreția d-lui Dr. Rațiu ne-a aruncat epitetele cele mai — *dăianiste...*

De ce publicul român a fost alarmat, de pară că s'ar prăpădi partidul național? Mai ales când este știut, că noi, cei „periculoși“, nu mai putem face nici un rău, deoarece n'am scris nimic; ear' când am început să scriem, nu ni s'a publicat, de vreme-ce, spre măntuirea causei, între domii Dr. Rațiu, Dr. Murășan și Pavel Rotariu părea a se fi încheiat o învoială să nu ni se publice nimic!

Evident, că întreaga campanie țintează alt-ceva. Si anume, dacă nu să nimicească, apoi cel puțin să compromeță că se va putea pe unii dintre luptătorii naționali, deveniți incomozii. De aceea »Tribuna« nouă, reproducea cu o vedită satisfacție ce scriau d-nii Pavel Rotariu și Dr. Aurel Murășan și viceversa. Ba într'un număr al seu »Tribuna« vorbea despre »Telegraful Român“ ca despre un ziar, la care ocuparea postului de redactor răspunzător ar fi o »sarcină onorifică... Ear' la 3 Februarie ziarul Părintelui Metropolit Miron aducea cele mai mici amănunte despre ședința dela 1 Februarie a comitetului național, deși acolo membrii se legăseră să nu spună nimic despre cele petrecute... Se înțelege, (ori s'ar putea altfel?) »Telegraful“ informa tendențios și făcea comentarii, pe care agentul din Sibiul al guvernului a și grăbit să le telegrafeze biroului de corespondență din Budapestă și de acolo în străinătate.

Oamenii politici se întreabă însă: de ce aici, când comitetul național la tot cazul este strămutat prin ordinul de disolvare al lui Hieronymi, foile dușmane partidului național român, astă și publică tot ce se petrece în comitetul național, lucruri care dela 1892 încocă numai acum se întemplă?!

Nu crede dl Rațiu că împrejurarea astăzi poate da loc la bănueli compromițătoare pentru densus? Mai ales când să stie că la 10 Ian. aproape de camera unde să sfătuia comitetul era și Dr. Jeszenszki Sándor! Pentru că, lucru curios, dar lumea raționează și așa: dacă nu i-ar veni la socoteala guvernului unguresc cele petrecute în întreagă această criză, nu-i era de loc greu să-i declară »complotiști« pe cei din comitet și să le facă una nefăcută pentru că se adună și după ordinul de disolvare al comitetului!..

Să se mai întreabă unii:

Oare conducătorul unei politici naționale, să nu aibă lucruri mai importante și mai grabnice de făcut, de cătă să poarte luptă pentru ca să ajungă el tipărit în călcăiul unor foi, pentru cari până acum proprietarul avea de căte 7—8 ori pe an să dea față cu procurorul, ear' cu poliția și de mai multe ori?... Oare mai pot redactorii și de aci încolo să scrie cu aceiași verva și necruțare pentru adversari, cum scriau până acum, când cel ce era chemat să răspundă înaintea legii ca proprietar, să a angajat la rolul acesta știind bine că să jertfeste?..

Din două una. Ori că dl Dr. Rațiu și după ce a scăpat din Seghedin ca să între eară la temniță, ceea-ce ca proprietar al urgiseitei »Tribuna« până acum negreșit că ar fi ajuns, ori că stie că d'aci încolo rolul de proprietar al »Tribunei« și »Foi Poporului« nu mai este impreunat cu grija zilnică a temniței!

Dacă e dreaptă presupunerea întâi, dl Rațiu face pentru asigurarea averii naționale o jertfă ce nu cred că ar fi în proporție cu folosul ce ar putea să rezulte din ea. Prea ar fi mare! Mai ales că avere nu era pericolată de loc nici prin proprietarul fictiv Albini.

Ea dacă are loc presupunerea a două, evident că criza politică nu s'a terminat, că nu e iertat să se termine, și că o explicație e necesară.

Năjunea trebuie să stie, de ce în asemenea situație politică d-nii Brote, Albini, Popovici, Barcianu, Comșa, Dr. Lucaci, Mangra, și noi ăstia mai mărunți, pe cari »Tribuna« a căutat să-i omoare, nu să mai potrivesc, nu mai pot să lucreze alături cu d-nii Rațiu și Coroian?

I. Russu Șirianu.

CORDSPONDENȚĂ

Sibiu, în 11 Iunie a. c. n.

Domnule Redactor!

„Tribuna“ de azi Vă aruncă obiecția că Văți »devotat cu totul ex-redactorilor (ei) și apartinențelor acelora«. Ea ar fi veselă ca în lumea aceasta să nu să afle nici o foaie, care să publice și din parte-ne căte un sir lămuritor. Un ziar cotidian să nu poată suferi nici atât!

Si — mai departe — sunt d-nii E. Brote, V. Mangra, I. Slavici, Dr. D. P. Barcianu etc etc oameni, pe care să-i poți lovi cu vorba de »aparteniente«? Atacurile acestea indică pe cine „Tribuna“ vrea să-i aibă dușmani, pe cine-i și are azi și — va fi meritul ei, dacă acești bărbați să vor vedea la urma urmelor siliți să se concentreze și ei din nou, pentru validitatea ființei lor, care dela 1884 a făcut o parte mare din ființa politicei noastre și a istoriei noastre cele mai nouă

Caracterul lor politic are prea lămurite contururi, decât ca el să mai poată fi mistificat. Ei de sigur nici nu vor zice o vorbă de apărare pentru sine. Ear' noi, ex-redactorii, suntem mulțumiți că ei în să se stie că noi suntem »apartenențele« lor, că în să se vază că ei nu consimt cu situațile, încă nelămurite de-a juns, în care noi am fost cei mai aspru loviți.

Totuși noi avem, noi simțim lipsa să nu lăsăm în urma noastră impresia nebasată, că am fost incorecti, că politica a fost pentru noi negoț, cum s'a dat a să înțelege în „Tribuna“, că am lucrat neautorizat etc.

Din această cauză, Vă rog, D-le Redactor, să dați loc umătoarelor două rectificări.

I. In consecință politică este un curs, cu care poți dovedi netemeinicia caracterului politic.

Acest lucru voia să mi-l dovedească d-l Dr. E. Dăian, imputându-mi că am stăruat a a fi primit între redactorii »Dreptății«, pe care apoi am combătut-o și hulit-o.

Vă pun D-voastră, d-le Redactor, la dispoziție trei scrisori ale d-lui Dr. C. Diaconovich, din care rezultă: 1. că eu am voit să redactez, numai partea literară, punând o condiție serioasă pentru mergerea la Timișoara: să nu fiu obligat a scrie o politică, pe care nu o pot susține nici ca scriitor anonim, »pe plată«; și 2. că, neprimindu-se această condiție, nici n'am mai ținut să răspunde la scrisoarea, cu care mi să cerea un răspuns definitiv.

Eată ce-mi scria adeca dl Dr. Diaconovich, care pregătea apariția »Dreptății«, cu data Sibiu 16 Oct. 1893:

»Stimate d-le Bogdan,

Scrisoarea D-Tale ne-a sosit astăzi și mi-a fost o surprindere plăcută...

»Deși agendele D-Tale la Redacțunea noastră vor fi acele ale unui Director literar (și chiar ocuparea acestui post mi-a făcut grijea cea mai mare), totuși nu ne putem lipsi de conlucrarea unei puteri atât

de valoare și în partea politică a ziarului. Cred însă că această împrejurare nu va face nici o pedeșă, pentru că cu toate „diferențele politice“ între noi, ce le ai accentuat în scrisoare D-Tale, suntem convins că îndată ce vei avea ocazia a ne cunoaște mai de aproape și a Te convinge, că cătă de puțină basă a avut tînta ostîlă a unor foi de față cu »grupul« nostru, Te vei putea angaja cu constanță linistită și la lucrarea noastră politică.

Dl. Dr. Diaconovich aprecia deci »conștiția« mea în politică și credea că ea va fi linisită după cunoștința personală cu oamenii aceluia »grup«, din care D-sa săcea și face parte.

În 28 Iunie 1894 dl Dr. Diaconovich îmi serie neprovocat de nime

— comitetul fundatorilor nu Te-a putut angaja din cauza că nu mi-ai răspuns nici la scrisoarea, nici la telegrama mea, că când vei putea intra în redacțune, ear' noi trebuiam să începem la anul nou cu edarea soiului.

Vedeți, d-le Redactor, că eu nu voi am și nu primeam să devin un gazetar pentru stomachul propriu și că am ținut totdeauna să se fiu acolo, unde să pot scrie din convingere și prin urmare și cu căldura și puterea, pe care numai convingerea sinceră o poate da.

II Altă »inconsecvență« a fi că eu imput unor conducători o dispoziție nelegitimă pentru cooperarea cu Zichy și că — eu am fost care l-am vizitat pe contele fără să fiu autorizat! Sau cetez a nega acest lucru? Întreabă redacția »Tribunei«. Nu am cetezat și nu voi ceteza nici odată a nega adeveriruri.

Dar deși eu însu-mi am zis odată în »Tribuna« că am mers ca ziarist simplu, pentru a concentră astfel asupra-mi, nu asupra martirilor însăși, atacul la care mă așteptase și care a și sosit în Gazetă, aici pot nega că aș fi mers „fără autorisare“ și, alătur aici pentru redacțunea »Revistei Orăștiei« niște hărții, care arată că am mers autorizat să merg, să întreb, să mă orientez și să raportează dar nu ca eu să propun doară ca »eventualitate« vră-o cooperare cu Zichy. Atât am și făcut; am întrebat, m-am orientat, și imediat am scris conștiința mea cu contele Zichi, și am trimis-o la Văt și Seghedin. Pe notițele instrucții, date mie, puteti vedea, D-le Redactor, scris cu mâna — chiar a d-lui Coroian: „E teamă că aceste se văd și fi proprietari politici lui Mocsonyi“. Eu ziceam că această clipă am să o evit. Conte Zichy însuși mi-a făcut acest lucru foarte ușor, deoarece mai mult el a întrebat ce cuprinde programul, ce cuprinde memorandele noastre despre chestiunile puse și de el în cunoștințe două puncte ale programului meu, și mai puțin am putut eu afla cum își cugetă el posibilitatea de-a putea să realizeze aceste două puncte.

Notițele trimise la Văt și Seghedin le-am scris imediat după eșirea dela contele; ele sunt exacte, și vor merita să fie publicate o-

dată. Azi chiar nu văd că publicarea ar fi necesară, ori de folos.

Eu pot întreba azi numai atâtă: dacă să cunoea ori ba ca de ele să țină seamă cei ce însă m'au trimis să le culeg? Dl Vasile Mangra m'a convins că nu să ține sama, deoarece la congresul naționalităților densus a avut destul de furcă cu un membru din comitet, din grupul Rațiu, care voia că în chiar programul naționalităților să se ia și cooperarea activă cu Zichy! Dl V. Mangra a promis că espune însuși acest cas lumii ce trebuie să fie informată în vederea — „eventualității“.

G. Bogdan-Duică.

NOUTĂȚI

Trei con-proprietari. »Revista Orăștiei« aduce și ea stirea că cei trei refugiați politici din București ar fi fost excluși din sirul con-proprietarilor »Institutului « Tribuna « nu a desmunit stirea aceasta, luată de »Revistă« după »Telegraful Român«. Dar ea nu poate fi esactă, deoarece aceasta ar fi o despăgubire de un drept privat, pe care d-nii Brote, Popovici și S. Albini îl au în puterea unui act, în care 24 membri din comitet (fară dl Dr. I. Rațiu) sunt trecuți ca proprietari ai celor 19 500 fl. Ce-a spus »Telegraful« indică numai ce — ar dori și el și »Tribuna« care nu a desmunit stirea.

O dorință legitimă. »Tribuna« vorbește tot numai de »ex-redactori«, ca și cum în criză ei ar fi fost singurul și ultimul punct de neînțelegere. »Tribuna« vrea să-și mesajeze în acest chip valoarea contrarilor. D-nii Brote, A. C. Popovici, Barcianu, S. Albini, Suciu, Comșa, Mangra — sunt și ei »ex-redactori«? Si că nu sunt cu aceștia! Înțelegem, că »Tribunei« nu-i convine să pună zilnic în fața bărbaților meritoși, care aici nu o mai sprijină; o asigurăm însă că lumea nu uită, nu vrea, nu poate să uite, că aici nu-i vorba de »ex-redactori«, ci de conflictul profund între conducători!

Find situația gravă, credem și noi că d-nii Dr. D. P. Barcianu și D. Comșa încă nu și-au împlinit o datorie imperativă: aceea de a spune și naționații pentru care motive ei nu mai pot lua parte la lucrările aceluia comitet, care glorios odată, aici s-a slabit total.

Năjunea cu drept cuvînt poate avea dorință legitimă de-a afla și ea aceste motive.

O amenințare. »Tribuna« dela 11 c. ne amenință, ce dacă nu ne vom astemperă, ci vom continua încă a scrie și noi că ceva, apoia ne va trata aspru de tot, ne va demasca etc.

Să vedea că dl Rațiu are om nou la scris, redactor care nu stie, că dl Rațiu s'a exhaustat; a put licat cele mai intime epistole dela amicii nostri, și că dacă e vorba ca să se mai scrie, și desveliri să se facă: acum ar veni răndul nostru!

Tot ca să se știe! un ex —

Dăți afară! După cei trei redactori (al treilea și dl I. Ceonțea) apoia după dl G. Moldovan, a urmat isgonirea unui culegător, și să așteaptă continuarea »purificării« personalului tehnic dela »Institutul Tipografic« din Sibiu. Până și expeditorul, cel mai vechi funcționar al »Institutului«, este amenințat cu darea afară după un serviciu de 11 ani! Oare ce »fond politic« va mai fi existând și aici? Ori dl Take Ionescu să teme și de — Imberes? (expeditorul Tribunei).

LOTERIE.

Tragerea din 1 Februarie st. n.

Budapestă: 40 15 19 17 30

Tragerea din 8 Februarie st. n.

Timișoara: 8 36 56 18 55

Tragerea din 5 Februarie st. n.

Sibiu: 73 85 78 33 57

CALINDARUL SĂPTĂMÂNEI

dela 4—10 Febr. st. v.

Zilele	Călindarul vechi	Călindarul nou
Dum.	Dum. Lăsat de brânză, gl. 4, sf. 4.	
Luni	4 Pă. Isidor	16 Iuliana
Marti	5 Mc. Agatia	17 Constanța
Mer.	6 Cuv. Pă. Vocal Ep.	18 Flavian
Joi	7 Pă. Partenie	19 Susana
Vineri	8 M. Mc. Teodor Strat.	20 Elucierie
Sâmb.	9 Mc. Nicifor	21 Eleuteria
	10 S. M. M. Haralampie	22 Petru C.

Representanța Primei societăți Vieneze de asigurare de sticlărie.

Am onoare a vă incunostința, că am deschis aici în casele D-lui Simion Corvin (Piața scoalei Nr. 12) sub firma mea împrotocalată

C. WALLEPAGI

o prăvalie de sticlărie, chipuri, porcellană și marfă de collonie.

Fiind nisuina mea de a servi mușterii mei solid și după dorință, îmi permit a atrage atenția onoratului public cu deosebire asupra depositului meu bogat sortat în marfă de sticle și porcelană necesară pentru casă și cuină, ce o primesc din fabricile cele mai mari precum și marfă de colonie, ce o țin calitatea cea mai bună.

Totodată vă notific cu toată stima, că primesc efectuirea de sticlarit și de incadrat (a pune în rame) cu prețurile cele mai ieftine și în timpul cel mai scurt.

Asigurând-vă de serviciu solid și prompt pe lângă prețuri ieftine, îmi iau voie a vă cere binevoitorul sucurs și sprigin — și semnez

Cu stima

C. WALLEPAGI.

Requisite de mâncare și mărfuri de argint de China.

Rame de ferestă, Ioane sfinte și Oglinzi.